

Авва АМОН
Поучне главе

1. Строго пази на себе, љубљени (брате мој), јер у смелости вере смело полажеш наду на то што је Господ наш Исус, будући Бог Који поседује неописиву славу и узвишеност, постао Образац за нас, како бисмо следили стопе Његове; Он је до краја унизио Самога Себе, *узевши обличје слуге* (Фил. 2, 7) ради нас, занемаривши многе патње и срамоту; поднео је многе погрде, као што је написано: *Мучен би и зостављан, али не отвори уста својих; као јагње на заклање вођен би, и као овца нема пред оним који је стриже не отвори уста Својих. У смирењу уз се суд његов* (Ис. 53, 7–8). Ради нас Он је добровољно пошао у смрт, уз многа понижења, како бисмо и ми, по заповести Његовој, услед сопствених прегрешења радо поднели (све): и када нас вређају, оправдано или неоправдано, и када нас понижавају, и када нас гурају у беду, и када нас клевећу, и када нас до смрти бију штапом. Зато се и ти, баш као овца коју воде на заклање и као безгласна животиња, не противи, него, ако можеш, призивај (Бога у молитвама), а ако не

можеш, чувај потпуно ћутање са великим смирењем.

2. Строго пази на себе, верујући да твојој души велику корист и спасење доносе увреде, поруге и понижења, које ти се догађају ради Господа; храбро их подноси, расуђујући овако: „Због својих грехова ја сам заслужио и већ страдања, стога за мене велико добро представља већ и то, што сам се удостојио да пострадам и претрпим ради Господа. Можда ћу преко многих патњи и невоља постати, на овај или онај начин, подражавалац страдања Бога мојега”. Сваки пут када се сетиш оних који су те увредили, искрено и свом душом моли се за све њих, као за оне који су ти донели велику корист, не држећи у мислима (ништа лоше) против било кога од њих. А ако ти неко да почести и похвале, макар и најмање, тугуј и моли се да те (Господ) заштити од такве невоље и да те сачува од свега што у себи крије (могућност за) славу и претерано хваљење. Усрдно и искрено моли Бога из (све) душе, да те избави од тога,

говорећи себи: Ја сам недостојан и слаб”. Увек се својски старај да усвојиш смирено опхођење, подстичи себе на то уз скрушеност, покорност и чистоту срца, као онај ко је готово већ умро и погинуо за овај свет, и као последњи од свих грешника. Такво понашање донеће твојој души велику корист.

3. Строго пази на себе, како би мрзео свако славољубље, сваку жудњу за славом, чашћу и похвалама од људи, како би одбацио сваку тежњу да себе сматраш за некога (ко је достојан) – на пример: да си достигао добродетељи, да си бољи од других или (по доброти) раван другима; тога треба да се плашиш као велике смрти, као пропасти душе и вечне казне. Ваља се одвраћати од сваке срамне жеље и сваке телесне насладе, чак и најмањих; (треба избегавати сваку жељу) да се без нарочите потребе за тим види (други) човек, или да се без нужде дотакне туђе тело, или да се другом поставља питање: „Где је та и та ствар?” без преке потребе; а такође (треба избегавати) и узимање хране

у малој или сасвим незнатној количини када то није неопходно. Ово зато, да тако, чувајући се и јачајући у малом, не паднеш у тешко (прегрешење), а такође и зато да, будући искушаван, и не презирући мало, не би починио ни ситно (прегрешење).

4. Строго пази на себе: да би искрено молио (Бога) за опроштај својих грехова и да би на сваки начин тражио спасење душе и Царство Небеско, ревнујући за њих свим силама (својим); да би се мишљу, речју и делом, одећом и понашањем смиравао и да би презирао себе као ђубре, као пепео и прах, а такође и да би се сматрао за последњег од свих и слугу свима ; да би се увек и из (све) душе праведно односио према себи, као према последњем и најгрешнијем од хришћана, који чак није ни близу ма којој добродетељи. (Говори себи) овако: „У поређењу са (било којим) хришћанином, ја сам прашина, а сва праведност моја је – *нечиста хаљина* (Ис. 64, 6). И Бог се само по Својој великој милости и благодати сажалио нада

мног, јер заслужујем вечну казну, а не живот (вечни). И ако Он хоће да ми суди, ја не могу главу да подигнем (од стида), јер сам испуњен сваким непоштењем”. Држећи душу своју у таквој скрушености и смирењу, свакодневно очекујући смрт, из све снаге завапи ка Господу, како би Он по великој милсти Својој исправио душу твоју и сажалио се над тобом. Тада, уморан од туге и вапаја, ти више нећеш моћи да се веселиш и смејеш, него ће се твој смех претворити у скрушеност, а радост – у стид, и обузет жалошћу рећи ћеш: *Душа се моја испуни поругама* (Пс. 37, 8).

5. Строго пази на себе, да се увек сматраш за последњег и најгрешнијег од свих хришћана; нека ти душа увек буде испуњена скрушеношћу, смирењем и многим уздасима; труди се да будеш ћутљив и да не говориш (узалуд); увек чувај (у сећању) мисао о вечном мраку, о онима који су осуђени на њега и тамо пребивају у мукама; себе не сматрај достојним (вечног) живота, него такве казне.

Већ у овом животу, док још има времена за покајање које дарује избављење од будућих страшних и великих казни, пожури, као да си већ умро и да си се у мислима нашао тамо, како би задобио постојану скрушеност, плач, стид и велику жалост (која нас) тамо (очекује). Следећи вољу Божију, тражи напоре и подвиге за душу и тело; непрестано се подвизавај у њима, сећајући се грехова својих, како би твоје тело стално било заузето рукодељем, постом и многим другим делима која воде ка смирењу по Богу – тако ће се (у теби) остварити (речи): „Он је последњи од свих и свима слуга” (Мк. 10, 44)¹⁵. Душу своју свакодневно вежбај, колико је то могуће, у размишљању над (Светим) Писмом¹⁶, а после тог размишљања буди упоран у плачу и молитви. Будеш ли пребивао у таквом расположењу (духа) – као да савршаваш непрекидно Богослужење – демони неће наћи места у твојем срцу како би изазвали лукаве помисли.

6. Строго пази на себе, као онај ко

верује да је Господ наш умро и оживео ради нас, и искупио нас Својом крвљу – како бисмо живели више не сами за себе, него за Господа, Који је за нас умро и васкрсао – а такође, и као онај ко тврдо верује и узда се у то да смо увек пред Његовим очима, (постојано) умирући у (својој) савести. Када одеш из овог света, стаћеш пред Њега.

7. Строго пази на себе, како би, као слуга, са страхом, трепетом и великим смирењем следио Господа свога, и како (ни за корак) не би одступао од Њега. Као што је (слуга увек) спреман да послуша свога господара, тако и ти, било да стојиш или седиш, да си сам или са неким, увек се држи тако, телом и душом, као да стојиш пред лицем Божијим, испуњен великим страхом и трепетом. (Тежи ка томе) да у твојем телу и души увек буду присутни тај страх и тај трепет. Очишћуј, колико је то могуће, ум свој од прљавих помосли и сваког осуђивања. Са смиренумудреношћу, кростошћу, побожношћу и великим смирењем

стој пред Оним Који те гледа;
сећајући се грехова својих, не буди
дрзак да поглед подижеш горе.

8. Строго пази на себе, како би,
стојећи свагда пред Богом, био
спреман да се повинујеш вољи
Његовој: на живот, на срт, или на
какву патњу. Велика и страшна
искушења, обременења многим
ужасним мукама, увек треба
дочекивати са великом смелошћу
вере; она те увек вребају, баш као и
страшна смрт.

9. Строго пази на себе, како никада,
ако ти се шта догоди, на речи, на
делу, или у мислима, не би тражио
своју вољу или (телесни) мир, него
како би тражио вољу Божију, чак и
онда када би ти она доносила патњу
или смрт. Јер *заповест је Његова
живот вечни* (Јн. 12, 50).

10. Строго пази на себе, како
стојећи свагда пред лицем Божијим
ништа не би чинио без Његове
воље, него, ако хоћеш нешто да
учиниш – да једеш, пијеш, или да се
сусретнеш са неким – најпре
испитај да ли је то по (вољи)
Божијој. Сваки посао треба да

обављаш онако како доликује да се ради пред Богом, како бисмо свим (својим) делима и речима узносили благодарење (Њему). Тако ћеш задобити велику ревност према Њему и тесну повезаност са Њим.

11. Строго пази на себе, знајући да је написано: *Ми смо непотребне слуге, јер смо учинили што смо дужни учинити* (Лк. 17, 10). Дела (своја) твори по Богу – не ради награде, него са великом смиреномудреношћу, као непотребни слуга и велики дужник. Чак и добро ако чиниш, сматрај да чиниш мање од оног што си дужан и да кроз лењост своју свакодневно умножаваш грехе своје. *Јер онај који зна добро чинити а не чини, грех му је* (Јак. 4, 17). Пошто заповести Божије никада не извршаваш до краја, треба непрестано и силно да плачеш, молећи Бога да ти Он по милости и човекољубљу Своме, опрости грехе твоје и сажали се над тобом.

12. Строго пази на себе, како би у стању угњетености, туге или гнева сачувао ћутање и како не би рекао

ништа осим онога што је неопходно. (Тако пази на себе) све докле док твоје срце не омекша од непрестане молитве и док не будеш у стању да позовеш брата (који те еје увредио). Ако осетиш потребу да оптужиш брата и почнеш на њега да гледаш са гневом и узнемиреношћу, не говори му ништа, како га својим гневом не би довео у још горе стање. Тек када видиш да сте и ти и он спокојни и мирни, реци му, али не оптужуј, него га саветуј са смиреношћу и кротошћу, како твоја уста не би изрекла (ни једну) реч у гневу. Подвизавај се у постојаној нади (на Бога), верујући да си увек пред очима Божијим; увек гледај на Бога, дрхти пред њим и бој га се, знајући да си ништа, да си земља и пепео, трулеж и црв, у поређењу са Његовом неописивом славом и узвишеношћу.

13. Строго пази на себе, као онај који верује у то да је Господ, Који је ради нас богат²⁵⁾, за нас умро и оживео, искупивши нас Својом крвљу, да ти, кога је Он тако скупо платио, не би више живео за себе,

него да би живео за Господа. Буди Његов слуга у свему, да би достигао потпуно бестрашће. И као што се питома домаћа животиња у потпуности потчињава своме господару, тако и ти увек буди пред лицем Божијим – умртви у потпуности све људске страсти и сваку насладу. Никада немој имати сопствену вољу или жељу. Нека се сва твоја воља и све жеље твоје увек састоје у томе да оствариш вољу Божију. Немој да мислиш да поседујеш слободну вољу или да си слободан, него (стално) говори себи: „Ја сам слуга Божији и морам да се потчињавам Његовој вољи и да је следим”. Пази на себе, сваки дан очекуј долазак (новог) искушења, које носи или смрт, или патње, или велике опасности. Буди спреман да их храбро и мирно поднесеш, расуђујући овако: *Кроз многе невоље ваља ући у Царство Небеско* (Дап. 14, 22).

14. Строго пази на себе, као онај ко свагда пребива пред лицем Божијим; и ако те нешто задеси, на делу или у мислима, не тражи никада сопствену вољу или

(телесни) мир за себе, него тачно и на одговарајући начин следи вољу Божију, чак и ако ти то изгледа тешко. Воља Божија је истинско Царство Небеско и венац живота. Зато свагда жели њу и упорно се труди (да би је извршио), верујући свим срцем да је она преча од сваког људског схватања. Јер *заповест Господња је живот вечни* (Јн. 12, 50) и они који љубе Господа *неће бити лишени ни једног добра* (Пс. 33, 11).

15. Строго пази на себе, као онај ко свагда стоји пред лицем Божијим, како ништа не би чинио без Његове воље. А ако желиш да нешто учиниш, оствариш или кажеш, чак и сасвим мало, на пример да пођеш код некога или да се с неким сретнеш, да заспиш или да учиниш било шта друго, онда пре свега испитај: је ли то разумна потреба и има ли у томе воље Божије? Са страхом и великим трепетом узноси благодарење Богу, како би имао истинску везу и општење са Њим. Богу благодари свим речима и делима својим. А ако приметиш да си учинио нешто супротно

(Његовим) заповестима, покај се, тугуј, и са молитвом се обрати Богу, да би те Он исправио и да, осудивши самог себе, више не би тако лако падао у грех.

16. Строго пази на себе, као онај ко је увек пред лицем Божијим, како ни од кога ништа не би очекивао, осим од Бога, (Коме се обраћаш) са вером. Ако осетиш потребу за нечим, моли Бога да би ти Он, по Својој вољи, послао оно што ти је потребно. И за све што добијеш увек благодари Њему, Који ти је то даровао. Ако нешто немаш, не надај се на другог човека, не тугуј и не гунђај, него храбро и мирно трпи (своју нужду), расуђујући овако: „Због грехова својих заслужио сам многе патње, но, ако Бог хоће да се сажали нада мном, Он ће за кратко време, чак у трен ока, задовољити моју потребу”.

17. Строго пази на себе, како ништа не би узимао ни примао све дотле док се не увериш да ти то дарује Бог. И када видиш да је (послано) од плода праведности, (да ти је даровано) са великим миром и

љубављу – то примај; а када видиш да је (принесено) од (плода) неправедности, (да се даје) са непријатељством, подмуклошћу и лицемерјем – то не примај и одбацуј, расуђујући овако: *Боља је мала мрвица са страхом Господњим, него многи плодови са неправедношћу* (Прич. 15, 16).

18. Строго пази на себе, како би велика борба и подвизи твоји увек водили ка ћутању; труди се да (по могућности) ништа не говориш, чак ни сасвим мало, на пример, да питаш некога: „Где је то?” или „Шта је то?”. Ако се ипак појави потреба да нешто кажеш, најпре испитај у себи да ли је та потреба разумна, и има ли у томе воље Божије; тек после (таквог испитивања) говори, јер тада ће твоја реч бити виша од ћутања. Такође, исповедај Богу разлог због кога желиш да говориш; тек после тога, као онај ко служи вољи Божијој, отварај уста своја за реч Божију, и обрати се (неком човеку) малом или великом, са сваком смиреномудреношћу и кротошћу. А када говориш, нека твоје лице и

твоја мисао, као и реч, буду уљудне и скромне. Ако некога сретнеш, кажи реч или две па заћути; а ако те он пита нешто што је (њему) неопходно, одазови се, али не више од тога.

19. Строго пази на себе, како би се, уздржавајући се од блуда, такође уздржавао и од похоте очију, слуха и уста. Очи своје треба да усмераваш само на посао (којим се бавиш), а не да их подижеш ако за то не постоји разумна потреба. Труди се да не обраћаш уопште никакву пажњу на лепу жену или на лепог мушкарца, осим у службају крајње нужде. Слуху своме не допуштај да обраћа пажњу ни на речи клевете, ни на некорисне разговоре, а уста твоја нека увек чувају ћутање. Поступајући тако, задобићеш милост код Господа Бога, Кома нека су слава и моћ у векове векова. Амин.